Klaas Boomsma

REN VOOR JE LEVEN

Een persoonlijk boek over
wat hardlopen met jou kan doen



2021 Mystical Miles

INHOUD

Voorwoord **7**

Proloog **11**

1 Just For Today **37**
2 Ongeneeslijk ziek **47**
3 Born to run **57**
4 Van gedachten veranderen **67**
5 Airport drinking **77**
6 Nieuw Amsterdam **85**
7 Verder, sneller, meer **93**
8 Obsessie **103**
9 Bestemming **109**
10 Onrust bezweren **119**
11 De seizoenen **129**
12 De spelende mens **135**
13 Lang lopen **143**
14 Lopen en leven **151**
15 Tijd **159**
16 Een stap verder **167**
17 Keihard gaan **177**
18 Lopen voor je leven **187**

Epiloog 197

Nawoord 205

Bronnen 211

Bedankt 213

VOORWOORD
Bij de nieuwste uitgave

Als jij dit leest, heb ik misschien wel een marathon gelopen in minder dan drie uur. Of misschien niet. En net als toen ik Ren voor je leven schreef in 2017 doet zo'n resultaat er niet toe. Het lopen brengt me namelijk onverminderd veel plezier, rust, uitdaging en verbinding.

Tussen het uitkomen van mijn boek en het schrijven van dit voorwoord zit ruim vier jaar, maar wat ik destijds schreef, staat nog altijd fier overeind. Het accepteren van mijn verslaving en de keuze om op een nieuwe weg verder te gaan, zijn ook vandaag nog bepalend voor hoe ik mijn leven leid. Mijn leven, mijn nuchter leven, mijn liefde, mijn lopen; het is in de kern hetzelfde als vier en een half jaar geleden.

De inhoud van Ren voor je leven is dan ook bijna onveranderd. Een nieuwe uitgave van het boek was niet nodig omdat de inhoud achterhaald was, maar omdat het nergens meer in papieren vorm te krijgen was. En dat terwijl nog heel veel mensen de boodschap van het boek moeten horen. Verandering is mogelijk, je hoeft niet in het donker te blijven zitten en hardlopen kan je helpen.

Gelukkig vond het Mystical Miles-team (The Wolfpack) dat ook. En als die erachter gaan staan, krijg je al snel een

fantastisch nieuw omslagontwerp van de onnavolgbare Gees Voorhees onder ogen en is er een tijdpad naar de drukker uitgestippeld.

Mystical Miles draait om de x-factor van het hardlopen. De wetenschap dat lopen meer is dan fit worden of een bepaalde afstand afleggen. Lopen is levenslust.

Mocht je die levenslust nu eens niet zo voelen, dan kan hardlopen je helpen hem terug te vinden.

Moedig voorwaarts!

PROLOOG
Kommetjie, Zuid-Afrika

De bewaker klikt om precies 6:00 uur de deur open om me naar buiten te laten. Ik ga hardlopen. Parkeerplaats oversteken, rechtsaf, langs de surfshop, over een grasveld vol konijnenholen, trap af, het strand op en dan naar rechts. Doorlopen tot aan de rotsen en dan weer terug. Dat zou ongeveer 3 kilometer moeten zijn, weet ik van een medepatiënt. Het is de derde dag van mijn verblijf in Stepping Stones, een kliniek voor verslavingszorg in Zuid-Afrika. Mijn thuis voor de komende maand staat in Kommetjie, een plaatsje aan de Atlantische kust ten zuiden van Kaapstad. Nieuwe patiënten moeten de eerste twee dagen binnenblijven, daarna mogen ze 's ochtends tussen 6:00 en 7:30 uur zonder begeleiding naar buiten. 's Middags maken we nog een wandelingetje onder toezicht, de rest van de dag zijn we achter gesloten deuren bezig met praten, luisteren, schrijven, schilderen, trommelen, huilen, bidden, mediteren, zoeken, schreeuwen en accepteren.
Gisteren keek ik vanuit mijn kamer naar de Atlantische Oceaan en stelde in tranen vast dat mijn leven nu officieel mislukt was. Hier zat ik, op een paar weken na 37 jaar, tussen de junks, alcoholisten, gok- en seksverslaafden in een afkickkliniek. Ik was geen topadvocaat of sterjournalist geworden, maar een mislukkeling, slappe zak, leugenaar, toneelspeler, loser. 'My name is Klaas and I'm an alcoholic and an addict.' 'Hi, Klaas!'
Vandaag voel ik me sterk. De oceaan smijt golven op het strand en ik ren. Ik ren in de richting van Chapman's Peak,

die beroemde berg dicht aan de Atlantische kust, ergens in de verte, en ik weet zeker dat alles goed komt. De komende weken en maanden ga ik begrijpen waarom ik zo ziekelijk graag onder invloed wil zijn en zal ik leren hoe het anders kan. Thuis zal ik keihard gaan werken, eindelijk mijn talent benutten, schulden afbetalen en een opgeruimd leven leiden.
Hier loop ik op een strand in Zuid-Afrika. Met drie maanden afkicken voor de boeg. Het voelt alsof ik ontsnapt ben. Ontsnapt aan mijn leven in Amsterdam. Ontsnapt aan het schuldgevoel, aan de oplopende schulden, aan het huis waar ik met mijn ex woonde, aan de dreigende werkloosheid, aan justitie, aan de drank en aan de coke en de zelfmoordgedachten.

Het lijkt zo volkomen logisch dat ik hier ben. Alsof ik op mijn veertiende in een heel grote trechter ben geflikkerd en nergens anders dan hier had kunnen neerkomen.

Vanaf de avond dat ik voor het eerst onbeperkt de beschikking had over een fles drank was het raak geweest. Die drank was een fles jenever die mijn buurjongen had gescoord en die we hadden meegenomen naar een hockeyfeest. Voordat we naar binnen gingen hadden we allemaal een fikse teug genomen en de fles verstopt in de bosjes. De warme tinteling die vanuit mijn buik omhoogkroop naar mijn wangen. Al snel stond ik weer buiten. Alleen deze keer. Terug naar de fles, nog een paar slokken. Nog een paar.
Ik praatte met iedereen die ik tegenkwam, maakte grap-

pen. Mijn verlegenheid en verlammende zelfbewustzijn verdwenen. En hoewel ik dood- en doodziek horizontaal naar huis moest worden gebracht, was ik na die eerste keer smoorverliefd op de roes. Vaag herinner ik me nog dat mijn vader me in bed legde. 'Jongen toch.' Dat heeft hij in de ruim twintig jaar die volgden nog heel vaak gedacht. Tegenwoordig zou ik comazuiper zijn genoemd, maar zo heette dat nog niet eind jaren tachtig, begin jaren negentig. Niets in mij had de behoefte om maat te houden. Waar ik in nuchtere toestand bezig was met hoe ik overkwam, hoe mensen mij zouden zien, zo voelde ik me vrij als ik onder invloed was. En zoals het een verslaafde betaamt wilde ik die vrijheid de hele tijd, en meer en meer.
Dus was ik als tiener ieder weekend dronken, eerst één keer per weekend en vanaf mijn zestiende de vrijdag én de zaterdag. Om het kotsen of het vallen met de fiets kon ik de volgende ochtend nog wel lachen. Om onnodig verhitte en totaal warrige discussies met vrienden niet. Net zomin als de avonden waarop ik me overgaf aan vals sentiment. Dat ik 's ochtends wakker werd en me vaag herinnerde dat ik me enorm had aangesteld, had gehuild of was gaan schreeuwen. Dan schaamde ik me kapot en liep, behalve met een forse kater, de hele dag rond met een brandend blok hout in mijn maag. Om nog maar te zwijgen van de ochtenden waarop ik wakker werd in een nat bed. Vanaf mijn zeventiende dronk ik met regelmaat zoveel dat ik in mijn bed piste. Waar ik ook sliep.

Mijn vader was in die tijd dominee in Apeldoorn. Iedere zondag om 9:00 uur luidde de kerkklok. Niet zo'n mooie

beierende katholieke klok, maar een schelle calvinistische klepperklok. Een verwijtende klok. En omdat ons huis pal naast de kerk stond, was het net alsof die klotebel speciaal voor mij klonk. Van mijn ouders mocht ik na mijn zestiende zelf bepalen hoe laat ik thuiskwam, zolang ik maar om 9:30 uur in de kerk zat. Dat betekende dat ik vrijwel iedere zondag onder invloed in de kerk zat. Stinkend naar drank en shoarma, misselijk en vechtend tegen de slaap. Ik herinner me dat ik een keer een hele kerkdienst tegen het overgeven aan zat. Op het moment dat mijn vader eindelijk de zegen uitsprak en de kerk 'amen' zong, sprintte ik de kerk uit naar huis waar ik de plee niet haalde en in het bad kotste.

Mijn ouders maakten zich ondertussen grote zorgen. Mijn moeder lag wakker als ik 's nachts nog niet thuis was en dacht eraan dat ik ergens dronken aan het worden was. Er was een periode dat ik 's nachts om een uur of één hoorbaar thuiskwam en zo mijn ouders wilde geruststellen om vervolgens direct door mijn slaapkamerraam weer naar buiten te klimmen, terug naar de kroeg. Als mijn ouders me aanspraken op mijn drankgebruik vond ik dat gezeik. 'Hoeveel drink je nu op zo'n avond?' vroegen ze dan. Ik loog dat het misschien een stuk of zes biertjes waren. Of ze me geloofden? Weet ik eigenlijk niet. Op school ging het bovengemiddeld goed en ondanks mijn onmatigheid in de weekenden sportte ik volop. Ik was een basketballende gymnasiast met veel vrienden en goede vooruitzichten. Zelf vond ik mijn drinken – en steeds vaker ook blowen – normaal. Dat ik voordat ik vrijdagmiddag naar de kroeg ging soms stiekem in de kelder alvast een of twee flesjes

bier naar binnen klokte, was voor mij een kwestie van kostenbeheersing, geen voorbeeld van ontluikend alcoholisme. Ook al vertelde ik niet aan vrienden dat ik zoiets stiekem deed.
Mijn middelbare school rondde ik af met zevens, achten en een negen en samen met een schoolvriend verhuisde ik naar Groningen om daar geschiedenis te gaan studeren; als afstudeerrichting zou ik journalistiek kiezen. Op 15 augustus 1994 vertrok ik naar het noorden, waar de vrijheid op me wachtte. In de vijftien jaren die volgden, zijn er misschien tien dagen geweest waarop ik geen drank of andere drugs gebruikte.
Groningen maakte me het ontsporen niet moeilijk. Je kon er destijds 24 uur terecht aan een bar, er waren volop piekuren, halve liters bier kostten op de Grote Markt drie gulden en op de sociëteit waarvan ik lid werd, kocht je een biertje voor 1 gulden 50. Maandag piekuren op de Grote Markt en in de Poelestraat, dinsdag eten en drinken of video kijken en blowen met vrienden, woensdag jaarclubavond, donderdag dispuutsavond, vrijdag en zaterdag drinken omdat het weekend was en zondag blowen en sport kijken. Ik ging op in het studentenleven, zolang dat maar weinig met studeren te maken had.
Ik heb negen jaar ingeschreven gestaan aan de Rijksuniversiteit Groningen. Eerst twee jaar als geschiedenisstudent, vervolgens als student rechtsgeleerdheid. Die studie maakte ik af en ik verliet de stad als meester in de rechten. Tegen die tijd dronk ik eigenlijk iedere dag en sloeg ik eens een dag over, dan was ik stoned. In de eerste jaren was het nog vaak sociaal drinken – of in elk geval

in gezelschap van andere drinkende mensen, maar steeds vaker was het een vlucht en dronk ik net zo lief alleen. Over de precieze omvang van mijn studieschuld durfde ik nauwelijks na te denken. Al helemaal niet over hoe ik die ging afbetalen. Zou ik ooit aan de bak komen? Wie neemt nu een lapzwans in dienst die een eeuw over z'n rechtenstudie heeft gedaan? Ga ik dan echt helemaal mislukken? Wat een loser! Doe jezelf een lol en stap voor de trein. Blowen hielp een tijdje om die gedachten weer terug in hun hok te stoppen, maar na verloop van tijd versterkte de wiet het doemdenken alleen maar. Afleiding was brood nodig: drank, wiet, een vriendin, tv, muziek, Super Mario. Het laatste jaar van mijn studie woonde ik bij mijn ouders. Dat was goedkoper en maakte de eindsprint mogelijk die nodig was om mijn studie af te ronden. Qua studieresultaten was dat mijn beste jaar, maar dat hielp niets tegen het groeien van de angst om te mislukken. 's Middags ging ik vaak wandelen in het bos en bedacht ik hoe het zou zijn om daar aan een touw aan zo'n boom te bungelen. Heerlijk rustig, leek me. Maar er zou ook iemand zijn die me zou vinden en voor zelfmoordenaars konden mensen maar weinig sympathie opbrengen. Nee, een dodelijke ziekte of een ongeluk zou een beter uiteinde zijn. Het ontbrak me overigens ook aan de voor zelfmoord vereiste daadkracht. In de zomer van 2003 ging ik samenwonen in Utrecht, eind augustus was ik afgestudeerd. Via mijn oudere broer kreeg ik de mogelijkheid om als redacteur voor een nieuwe glossy, Glamazine, te gaan werken. Samen zouden we de redactie van dit blad over bekende Nederlanders gaan doen. Zo had ik een maand na mijn afstuderen zonder al

te veel inzet een baan als eindredacteur en een inkomen. Vanwege chaos bij de uitgeverij stopten we na een klein halfjaar met Glamazine en ik besloot te gaan freelancen. Werken vanuit huis is voor een alcoholist een bijzonder slecht plan. De eerste maanden had ik nog wel wat werk, maar werken als zelfstandige vraagt om ondernemerschap en initiatief. Al snel zat ik zonder opdrachten. Steeds beloofde ik mezelf dat ik morgen actie zou ondernemen, dat ik op zoek zou gaan naar werk, naar opdrachtgevers. Maar vandaag nog niet.
Zo zat ik hele dagen stoned en aangeschoten thuis.
's Ochtends ging ik zo vroeg mogelijk naar de coffeeshop; hoe eerder ik die joint opstak, hoe meer tijd ik had om weer een beetje helder te worden. Logisch. Zo trof mijn toenmalige vriendin mij steevast met rode ogen of aangeschoten aan als zij na een dag hard werken thuiskwam. Ze heeft het nog heel wat maanden volgehouden, maar begin 2005 was ze het spuugzat en verbrak ze de relatie. Laaiend was ik over dit onrecht.
Gelukkig was daar broer Arie, die me aanbood bij hem en zijn vriendin te komen logeren tot ik zelf iets had gevonden. 'Zo gaat het niet langer,' zei zijn vriendin na ongeveer tweeënhalve maand. Op een paar zeer bescheiden schrijfklusjes na zag ze me eigenlijk alleen maar roken, bier drinken en met vrienden afspreken in de stad. Om bier te drinken. Actief op zoek naar werk of woonruimte was ik niet.
Ik ging in april 2005 weer naar pa en ma. Op een avond in mei belandde ik met een drinkmaatje in een kroeg vlak bij het huis van mijn ouders: Murphy's, een Ierse pub waar ze

bier per flesje verkochten. Het bier ging niet hard genoeg, dus bestelden we naast ieder pijpje een shot sambuca. Toen ik opstond om naar huis te gaan, sloeg de sambuca toe. Ik kon niet op mijn benen blijven staan. Terwijl mijn drinking buddy me uit de bosjes overeind probeerde te trekken, kwam er een politiebusje aangereden. Dat is best bijzonder, want Nijverdal heeft geen eigen politiebureau. Ik moest mee in het busje en werd 400 meter verderop bij mijn ouders – die al sliepen – afgezet. Terwijl ik door de achterdeur naar binnen strompelde, gooiden de platte petten een boete voor openbare dronkenschap in de brievenbus, zo ontdekte ik de volgende ochtend.
Mijn vader was ziedend en wanhopig tegelijk. 'Wanneer word je nou eens volwassen!?' Dat wist ik ook niet. Hoe slecht mijn situatie ook was, ik zag steeds nog wel kans om voor de buitenwereld met een verhaal te komen. De klussen die ik had – een column voor een scholierenblad en wat teksten maken voor een website – blies ik op tot iets wat op volwaardig werk leek. En als die sollicitatie nou iets werd, dan... Maar dat verhaal werd steeds ongeloofwaardiger. Het echte, grote mislukken was nabij. Tot ik in juli ineens een telefoontje kreeg van persbureau Novum. Daar had ik maanden daarvoor eens een mail heen gestuurd om te informeren of ik er misschien terechtkon. Die mail was onder op een stapel terechtgekomen, maar was nu gevonden door de hoofdredacteur. Die was op zoek naar een coördinator entertainment en zag op mijn cv eindredacteur Glamazine staan. Of ik nog interesse had.
Na een sollicitatiegesprek beoordeelde de chef me als te licht voor een leidinggevende functie, maar ik leek hem

wel geschikt als redacteur en cockpitter. Als cockpitter zat je op vier schermen het nieuws en de redactiemail in de gaten te houden. Uit die stroom pikte je interessante onderwerpen die je meegaf aan een redacteur om tot nieuwsbericht te verwerken. Ik was helemaal op mijn plek tussen collega's die net als ik van taal en nieuws hielden. En van borrels trouwens ook.
Het werk bij Novum had twee grote nadelen: het betaalde slecht en ik moest regelmatig voor dag en dauw beginnen. Dat kwam niet goed uit, want ik kon niet met geld omgaan en lag vrijwel iedere avond bezopen, stoned en ruim na middernacht in bed.
De huur deelde ik in die periode met mijn goede vriend Jan Joost. Joost was net als ik na een jarenlange relatie weer vrijgezel. Toen ik hem vertelde dat ik met een weekendtas vol kleren van het ene naar het andere logeeradres trok, bood hij me een slaapplek aan in zijn huis op de Oudezijds Voorburgwal. 'Vind ik wel gezellig.' Die twee weken bevielen zo goed dat we besloten samen een nieuwe woonplek te zoeken.
In ons appartement was het altijd feest. We hadden vaak mensen over de vloer en dan werd er flink geborreld. Maar ook als we met z'n tweeën waren, was er meestal wel een fles open. Joost had alleen wel de beheersing om het bij één glas te houden en op tijd naar bed te gaan – ik ging altijd door. Dronk de fles leeg, misschien nog een, rookte nog een joint en viel voor de televisie in slaap.

In mijn tijd bij het persbureau begon ik 's ochtends te drinken. Voordat ik ging werken. Een paar keer per week

begon mijn werkdag juist niet heel vroeg, maar pas om 15:30 uur. Op die dagen bracht ik de ochtend en het eerste stukje middag drinkend door. De eerste keer kan ik me niet precies herinneren, maar het zal op een heel brakke ochtend zijn geweest waarop ik dacht: een glaasje chardonnay zou de ergste malaise wel eens kunnen verhelpen. A hair of the dog that bit me. En inderdaad, ik voelde me beter na dat glaasje. En nog beter na twee glazen, of drie. Of een fles.
Voordat Joost en ik een appartement in het centrum vonden, hadden we vijf maanden in onderhuur gewoond. Illegaal uiteraard, dus we konden ons niet bij de gemeente inschrijven. Zo gebeurde het dat ik een aantal acceptgiro's van de Informatie Beheer Groep miste. Aan de ibg moest ik maandelijks 308 euro aan studieschuld en rente aflossen. Ik wist natuurlijk wel dat ik dat geld verschuldigd was en dat ik moest uitvinden hoeveel ik in totaal inmiddels schuldig was, maar schoof dat voor me uit. Volgende maand doe ik rustig aan met geld en dan ga ik betalen, zo redeneerde ik. Na een tijdje durfde ik geen enveloppen meer open te maken. Mijn huur en energierekening betaalde ik iedere maand wel, maar ik gaf zodra mijn salaris was gestort zo grif uit, dat het eind van het geld iedere maand iets eerder kwam. Ik pinde dan nog snel het laatste beetje geld van mijn rekening voordat afschrijvingen van ziektekosten of gemeentebelasting plaatsvonden.
Tussen de post zaten nu steeds vaker brieven van deurwaarders en incassobureaus. Ik probeerde dit uit alle macht voor Joost verborgen te houden en hem voor te zijn met het legen van de brievenbus. De post met raampjes stopte ik in een la van mijn bureau. Als overdag de

deurbel ging, deed ik nooit open en onbekende nummers durfde ik niet op te nemen. Het zou de deurwaarder kunnen zijn. Ik voelde me thuis eigenlijk alleen nog 's avonds laat en onder invloed op mijn gemak. En ook al wist ik al jaren dat ik van blowen alleen maar angstiger werd, toch bleef ik proberen om ontspanning te vinden in stoned zijn. Als ik in die staat was en mijn telefoon ging, verstijfde ik van angst. De gordijnen hield ik dicht, zodat ik vanaf de straat niet zichtbaar zou zijn.
Op mijn werk voelde ik me veilig. Gek genoeg deed ik wel van alles wat mijn baan in gevaar bracht. Ik ging een paar keer per week onder invloed naar mijn werk, versliep me iedere maand wel een keer ernstig, zat soms na een nacht doorhalen te dommelen achter mijn computer en ben in de tweeënhalf jaar dat ik bij Novum werkte twee keer helemaal niet op komen dagen. Gek genoeg functioneerde ik blijkbaar voldoende om te mogen blijven. Bovendien gebeurde het verslapen vaak in het weekend, als er geen leidinggevende aan het werk was. Verder werd de strenge hoofdredacteur die me had aangenomen al snel vervangen door iemand die er minder bovenop zat en me graag mocht. En wat ook erg in mijn voordeel werkte, was de jeugdigheid van mijn collega's boven op het feit dat drankgebruik bij de journalistiek leek te horen. Er was eigenlijk altijd wel iemand die de avond ervoor stevig had gedronken. Ik was veruit het grootste drankorgel, maar niet de enige zuiplap.

Als het allemaal uitkomt, maak ik er een eind aan, vertelde ik mezelf als ik dacht aan het groeiende papieren mon-

ster in mijn bureaula. Het zweet brak me soms uit als ik nuchter over straat liep en bedacht dat ik dit niet meer kon oplossen. Het moest inmiddels om vele duizenden euro's gaan. Nu ik toch over niet al te lange tijd uit het leven zou stappen, kon ik het er maar beter van nemen.
Eind 2007 veranderde ik van baan. Ik had wat mails rondgestuurd naar oud-Novum-collega's die inmiddels elders werkten, en een van hen wees me op een vacature voor verslaggever bij gratis dagblad Metro. Daar werd ik aangenomen, wat betekende dat ik flink beter ging verdienen. Eind december kreeg ik mijn eerste nieuwe salaris, mijn overgebleven vakantiedagen van Novum werden uitbetaald en ik ontving een erfenisje van 1250 euro. Heel even dacht ik eraan om dat geld te gebruiken om schulden af te betalen. Heel even. Maar in plaats daarvan schafte ik een compleet nieuwe garderobe inclusief slangenleren laarzen aan en gebruikte ik een paar maanden lang heel veel cocaïne.
Die laatste maand van 2007 en de eerste dagen van 2008 stond ik vrijwel continu stijf van de drugs. Tijdens zo'n marathonsessie wist ik zeker dat ik stemmen op de gang hoorde. Joost was er niet, die zat op de Filipijnen. Dat zal de deurwaarder zijn, dacht ik. Het was even na middernacht en inmiddels 3 januari. Sinds de ochtend van 31 december had ik misschien vier uur geslapen, erg veel bier gedronken en een berg coke en speed gebruikt. Op 2 januari had ik zelfs nog gewerkt, maar ik was, zodra ik thuiskwam, weer aan de pep gegaan. En nu wist ik zeker dat de deurwaarder ieder moment binnen kon komen om het appartement leeg te halen. Dat moment zou ik niet

afwachten. Ik had bedacht dat ik mezelf neer zou steken zodra ze begonnen de deur te forceren. Twee vuisten om het mes heen en dan tussen mijn ribben door in mijn hart. Ik had een bootknife in mijn hand geklemd. Toen het even stil bleef, durfde ik me te bewegen en ging ik naar mijn slaapkamer. In bed ging ik op mijn rug liggen met het mes opengeklapt op mijn borst. De volgende ochtend werd ik wakker en was er niets gebeurd. Het mes lag op de grond naast mijn bed.

Eind februari 2008 verhuisde ik naar Amsterdam-West. Tegen die tijd had ik al ruim twee jaar geen post geopend, maar wel alle enveloppen bewaard. Alle brieven van de ibg, de zorgverzekering, de Belastingdienst, de gemeente, de tandarts en een aantal deurwaarderskantoren stopte ik in een grote weekendtas. Die zat vol. Misschien zou ik de loterij winnen en dan zou ik het hele zootje afbetalen. Ik kocht nooit een staatslot, maar wie weet ging ik dat nog doen.

Ik leefde in twee werelden. Een wereld waarin ik een baan had, ook weer een vriendin, een huisje, familie en een sociaal leven. In die wereld leek het best goed met mij te gaan. Oké, ik dronk stevig en was een beetje een losbol, maar niks heel problematisch. In die andere wereld was ik helemaal alleen. Daar hing een grote donkere wolk boven mijn hoofd en dacht ik na over een manier waarop ik uit het leven kon stappen, zodanig dat het zou lijken op een ongeluk. Dan zou ik niemand teleurstellen en iedereen zou met warmte en genegenheid aan me terugdenken. Maar voor dat einde was het nog te vroeg. Er was nog tijd om te drinken, te snuiven, te slikken en zelfs om normaal te zijn.